

PROVIDUS 2013.gada darbības pārskats

2013.gadā bija sagaidāms, ka visas sabiedrības uzmanību prasīs tikai divi nozīmīgi notikumi - pašvaldību vēlēšanas, kā arī pēdējie sagatavošanās darbi Eiropas Savienības ieviešanai. Taču Zolitūdes traģēdija lika domāt par nepieciešamību veikt pamatīgu inventarizāciju likumdošanā vai tās īstenošanā, lai labotu traģēdijas izgaismotos sistēmiskos brāķus. Tāpēc PROVIDUS atbalstīja ierosinājumu ar neatkarīgu ekspertu palīdzību izanalizēt traģēdijas iemeslus. Mēs arī piedāvājām savu ekspertīzi par būvniecības procesa pilnveidošanu, korupcijas risku mazināšanu un cietušo atbalsta nodrošināšanu, jo šajās jomās esam ilgstoši vērsuši politiku uzmanību uz pētījumos identificētām problēmām un risinājumiem. Nepieciešamība vērtēt traģēdijas apstākļus ārpus Krimināllikuma robežām un vadīt sistēmiskās pārmaiņas tā, lai varētu novērst līdzīgu nelaimju atkārtosanos, joprojām ir aktuāla.

Traģēdija rosināja citā gaismā vērtēt arī PROVIDUS darbus, meklējot atbildi uz jautājumu, vai mēs veltām savus resursus sabiedrības attīstībai svarīgiem jautājumiem. Kā mēs palīdzam sabiedrībai, politikas veidotājiem un īstenotājiem, kā arī medijiem noturēt uzmanību uz būtisko?

Būvniecības joma ir spilgts piemērs nepieciešamībai investēt zināšanās un tajās balstīt rīcībpolitikas lēmumus, kā arī samazināt haosu veicinošo likumdošanas izmaiņu biežumu. Pirmkārt, 2013.gadā pieņemtie Būvniecības likuma grozījumi un darbs pie jaunā likuma nebalstījās izsvērtā analizē par problēmām un nepieciešamajiem risinājumiem. Otrkārt, darbs pie grozījumiem un jauna likuma izstrādes notika paralēli, kas radīja kļūdas - daļa grozījumu, kas Saeimā tika pieņemti 2013.gada pavasarī, tika atcelti jau mēnesi vēlāk, bet jaunais likums tika mainīts vēl pirms tā stāšanās spēkā. Treškārt, pārdomātu lēmumu pieņemšanu un iesaistīto pušu izpratni par darāmo apgrūtināja arī steiga, kādā 2014.gada sākumā tika veidotas jaunas izmaiņas būvniecības regulējumā.

Arī citi piemēri rāda, cik nozīmīga ir spēja paļauties uz pilsonisko sabiedrību nodrošināt līdzsvaru lēmumu pieņemšanā un īstenošanas uzraudzībā, palīdzot politiķiem un ierēdņiem strādāt sabiedrības ilgtermiņa interesēs. Vai tā būtu priekšvēlēšanu procesa un sabiedrisko mediju uzraudzība, līdzdalība alternatīvu sodu sistēmas izveidē, aicinājumi veikt priekšdarbus enerģētiskās atkarības mazināšanai no Krievijas, iestāšanās par sabiedrības līdzdalību Satversmes preambulas izstrādē vai mēģinājumi risināt KNAB vadības konfliktu – šie un citi PROVIDUS 2013.gada darbi nebūtu iespējami bez galvenokārt, Eiropas Savienības un citu starptautisko organizāciju, kā arī Atvērtās sabiedrības fondu un Sorosa fonda-Latvija atbalsta. Taču, starptautiskajiem donoriem arvien vairāk ieguldīt reģionos ar daudz lielākiem izaicinājumiem, mums pašiem ir jāklūst spējīgākiem ieguldīt aktīvā sabiedrībā. Tāpēc PROVIDUS rosināja meklēt risinājumus ilgtspējīgam un caurskatāmam valsts atbalstam pilsoniskajai sabiedrībai, kā arī pārtraukt praksi valsts finansējumu piešķirt, vadoties pēc politisko partiju simpātijām.

Visu nobeidzot, PROVIDUS turpināja un turpinās nodrošināt iespējas līdzdalībai, kvalitatīvām rīcībpolitikas diskusijām, kā arī lēmumu pieņēmēju atskaitei par darīto gan tiešajā, gan tiešsaistes vidē. Katrs jautājums, konstruktīva kritika un ierosinājums ir ieguldījums tādas Latvijas veidošanā, kādā mēs vēlamies dzīvot.

Dace Akule, PROVIDUS direktore
2014.gada aprīlī

Kopsavilkums

Lai veicinātu labi pārvaldītu, drošu un iekļaujošu sabiedrību Latvijā, 2013.gadā PROVIDUS iesaistījās likumdošanas un rīcībpolitikas izstrādē vai ieviešanas izvērtēšanā, tai skaitā:

- Vērtējot padarīto un sniedzot priekšlikumus turpmākiem korupcijas novēršanas un apkarošanas pasākumiem,
- Analizējot priekšvēlēšanu aģitācijas likuma piemērošanu 2013.gada pašvaldību vēlēšanās,
- Panākot, ka būvniecības likumā iestrādāti priekšlikumi par sabiedrības līdzdalību būvniecības procesā,
- Iesaistoties sabiedrisko mediju sabiedriskā pasūtījuma vadlīniju veidošanā,
- Sniedzot komentārus ilgtermiņa enerģētikas stratēģijas projektam,
- Palīdzot veidot notiesāto personu elektroniskās uzraudzības ieviešanas sistēmu,
- Iesaistoties pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas uzraudzībā.

PROVIDUS veica pētījumus sabiedrības attīstībai svarīgās rīcībpolitikas jomās, tai skaitā par:

- priekšlikumiem uzlabot administratīvo procesu tiesās,
- pilsoniskās sabiedrības iespējām iesaistīties Latvijas interešu definēšanā Eiropas Savienībā,
- enerģētikas politikas lēmumiem kopš 1995.gada,
- atjaunojošo justīciju Latvijā un preventīvo piespiedu līdzekļu veidiem Eiropas Savienībā,
- vēstures mācīšanu skolās.

PROVIDUS īstenoja pilotprojektus divu sabiedrības grupu atbalstam:

- noziegumos cietušajiem, par ko PROVIDUS saņēma starptautisku atzinību - domnīcu tīkla *Policy Association for an Open Society* [balvu](#),
- trešo valstu piederīgajiem, kuri dzīvo Latvijā.

PROVIDUS veica apmācības par līdzdalību un interešu aizstāvību, kā arī sniedza konsultācijas labas pārvaldības, pretkorupcijas un integrācijas jautājumos. Tāpat PROVIDUS attīstīja informatīvos resursus, lai celtu savu un ieinteresēto pušu kapacitāti par sociālo uzņēmējdarbību un pilsoniskās līdzdalības iniciatīvām Latvijā un pasaulē. PROVIDUS arī turpināja nodrošināt līdzdalības un kvalitatīvas diskusijas iespējas:

- Rīkojot ikmēneša klātienes diskusijas jeb [domapmaiņas](#) par sabiedrībai būtiskiem rīcībpolitikas jautājumiem,
- Izmantojot sabiedrisko diskusiju platformu [Mūsu valsts](#), lai ļautu plašākai sabiedrībai iesaistīties apspriedē par Satversmes preambulas izstrādes procedūru,
- Uzturot vietni [Gudrās galvas](#), kas dod iespējas vēlētājiem uzdot jautājumus un saņemt atbildes no Saeimas deputātiem, ministriem, kā arī EP deputātiem (2013.gadā aptuveni 20 000 unikālie lietotāji).

2013.gadā tika pieņemts lēmums atteikties no sabiedriskās politikas portāla [Politika.lv](#) nišas mediju funkcijas pildīšanas, tā vietā portālu pārveidojot, lai palielinātu PROVIDUS darbu redzamību un turpinātu veicināt kvalitatīvas diskusijas par sabiedrības attīstībai svarīgiem jautājumiem ar citiem ekspertiem un iesaistītajām pusēm, kuras gatavas publicēties uz brīvprātības principiem.

2013.gada jūnijā notika PROVIDUS vadības maiņa - līdzšinējo direktori Vitu Tēraudu [nomainīja Dace Akule](#).

PROVIDUS 2013.gada finanšu situācija bija stabila – plānotais budžeta apjoms pārsniegts par aptuveni 25%, pateicoties intensīvam darbam ar grantu un pakalpojumu piesaisti.

Labā pārvaldība

PROVIDUS iesaistījās debatēs par **sabiedriskās komisijas izveidi Zolitūdes traģēdijas apstākļu izvērtēšanai**, vadot diskusiju par komisijas mērķi, uzdevumiem, kā arī komisijas locekļiem nepieciešamajām kompetencēm. Diskusijas rezultāti tika ņemti vērā tikai daļēji, jo lēmumi par komisijas izveidi tikai pieņemti steidzamības kārtā, kas arī radīja problēmas komisijas izveides procesā un komisijas darba sākumā. Tā rezultātā PROVIDUS aicināja komisiju veidot no jauna, pārdomātā, kvalitatīvā un caurskatāmā procesā, ar jēgpilnu sabiedrības līdzdalību, lai sistēmiski izvērtētu Zolitūdes traģēdijas cēloņus un sagatavotu priekšlikumus par izmaiņām, kuru nepieciešamību izgaismoja traģēdija. Valdības rīcības plānā PROVIDUS aicināja izveidot koordinētu mehānismu traģēdijas apstākļu noskaidrošanai, kas ļautu apzināt valsts institūciju jau paveiktos darbus, uzraudzīt uzsākto darbu izpildi, kā arī apzināt papildus vērtēšanas un sistēmas uzlabojumu piedāvājumu vajadzības.

PROVIDUS aicināja meklēt risinājumus **ilgtspējīgam un caurskatāmam valsts atbalstam pilsoniskajai sabiedrībai**, t.sk. pārtraucot 2013.gadā atgriezušos praksi valsts budžeta finansējumu piešķirt konkrētām nevalstiskajām organizācijām, pateicoties Saeimā pārstāvēto politisko partiju simpātijām (tā sauktajām deputātu kvotām). Valdības rīcības plānā iekļauta apņemšanās 2014.gadā izstrādāt koncepciju par valsts finansēta nevalstisko organizāciju fonda izveidi.

PROVIDUS iesaistījās **Korupcijas novēršanas un apkarošanas valsts programmas 2014.-2020.gadam** izstrādē, aicinot izvērtēt iespējas likumā noteikt tiesai pienākumu atņemt tiesības atrasties valsts amatpersonas amatā uz noteiktu laiku personām, kuras notiesātas par koruptīvu noziedzīgo nodarījumu, kā arī pilnveidot „trauksmes cēlāju” jeb personu, kuras informē par koruptīviem nodarījumiem aizsardzības sistēmu. PROVIDUS aicināja regulāri apkopot un analizēt valsts pārvaldes iestāžu amata ētikas normu piemērošanas praksi, lai veicinātu vienveidīgāku ētikas normu piemērošanu valsts pārvaldē. Tāpat PROVIDUS rosināja izstrādāt procedūru, kādā valsts un pašvaldību augstākā politiskā vadība paziņo par personisko ieinteresētību saistībā ar gaidāmu lēmuma pieņemšanu. Programmas ietvaros PROVIDUS arī ieteica izvērtēt, vai jaunā partiju finansēšanas sistēma (valsts finansējums partijām) nodrošina partiju darbību starp-vēlēšanu periodos, pietiekami mazina partiju atkarību no lieliem ziedojumiem un veicina nelielu ziedojumu piesaisti (programmu plānots iesniegt apstiprināšanai Ministru Kabinētā 2014.gada pavasarī).

Domapmaiņas

Lai iesaistītu sabiedrību būtisku rīcībpolitikas jautājumu diskusijās ar politikas veidotājiem un ekspertiem, PROVIDUS turpināja sadarbību ar Konrāda Adenauera fondu, rīkojot ikmēneša [dompapmainas](#) par labu pārvaldību pašvaldībās, būvniecības procesa kvalitāti, Tiesībsarga darbu, pulcēšanās brīvībām, pirmsskolas izglītību latviešu valodā, uzturēšanās atļaujām par nekustamo īpašumu iegādi, kā arī mediju atbalsta un attīstības struktūrvienību. Papildus kvalitatīvām publiskajām debatēm klātienē, diskusijas atziņas sasniedz plašāku sabiedrību caur tiešraidēm, ziņošanu mikroblogu vietnē *Twitter*, kā arī *Politika.lv* pieejamajiem video.

Meklējot risinājumus **KNAB vadības konfliktu** iespējamības novēršanai, PROVIDUS iesaistījās KNAB darbību regulējošo tiesību normu [izvērtējumā](#) un atbalstīja secinājumu, ka, kaut gan regulējumā ir vairākas nepilnības, tās nav uzskatāmas par KNAB vadības konfliktu cēloni.

PROVIDUS turpināja analizēt datus par amatpersonām, kuras [notiesātas par korupciju](#), secinot, ka 2012.gadā bija mazāks notiesāto valsts amatpersonu skaits kopš 2004. gada. Tāpat PROVIDUS pētīja **Latvijas un Igaunijas korupcijas situāciju**, analizējot iespējamus cēloņus, kāpēc Igaunijā izdevās panākt strauju progresu, kamēr Latvijas attīstība šajā jomā bijusi lēna un pakāpeniska ar dažbrīd neskaidriem sasniegumiem. Diskusijas par publikācijām notiks 2014.gadā.

Satversmes preambula

PROVIDUS aicināja nesasteigt diskusijas par Satversmes preambulu un organizēja sabiedrisko apspriedi portālā [Mūsuvalsts.lv](#) par Latvijas konstitūcijas ievada izstrādes procesu. Saņemtos ierosinājumus un vērtējumus PROVIDUS apkopoja un iesniedza Saeimas priekšsēdētājam, [aicinot](#) nodrošināt kvalitatīvu sabiedrības līdzdalību.

PROVIDUS turpināja dalību Pārresoru koordinācijas centra vadītajā **valsts līdzdalības kapitālsabiedrībās** nepieciešamības [izvērtējumā](#), atbalstot priekšlikumu izveidot valsts kapitāla daļu pārvaldības biroju, lai nodrošinātu kapitālsabiedrību efektīvu pārvaldību (biroja izveidi paredz Publisko personu kapitālsabiedrību un kapitāla daļu pārvaldības likumprojekts, kuru Saeima pieņēma pirmajā lasījumā 2013. gada septembrī).

PROVIDUS iesaistījās [pētījumā](#), lai izvērtētu administratīvā procesa likuma ieviešanu un izstrādātu risinājumus, **kā uzlabot administratīvo procesu tiesās**. Ar Tieslietu ministrijas pārstāvjiem un ekspertiem tika apspriesta virkne PROVIDUS priekšlikumu, piemēram, kā paātrināt administratīvās tiesas lietvedībā uzkrāto neizskatīto lietu izskatīšanu saprātīgā laikā, kā risināt problēmu, kad konkrētas administratīvo lietu kategorijas tiesā netiek skatītas visās trīs administratīvo tiesu instancēs, bet tikai divās vai vienā. Pētnieki piedāvāja risinājumus arī attiecībā uz

gadījumiem, kad administratīvajai tiesai būtu jāskata lietas paplašinātā vai sašaurinātā tiesas sastāvā.

PROVIDUS [skaidroja](#) pašvaldībām jauno **Priekšvēlēšanu aģitācijas likumu**, izveidojot likuma piemērošanas vadlīnijas attiecībā uz jaunajiem nosacījumiem politiskās vides reklāmas izvietojšanai, kandidātu aģitāciju publiskās vietās, kā arī administratīvo resursu izmantošanu partiju vajadzībām. Pirms pašvaldību vēlēšanām PROVIDUS [blogu sērijā](#) vērtēja mediju darbu, izceļot veiksmīgos materiālus un būtiskākās problēmas. Tāpat PROVIDUS pēc Saeimas Valsts pārvaldes un pašvaldības komisijas uzdevuma veica analīzi par Priekšvēlēšanu aģitācijas likuma un Politisko organizāciju finansēšanas likuma piemērošanas problēmām, secinot, ka jaunais likums ir bijis veiksmīgs: gan partijas, gan mediji jaunos pienākumus ir ievērojušas un 2013.gada pašvaldību vēlēšanu kampaņa vērtējama kā kopumā korekta. Analīzes ietvaros tika identificētas arī vairākas piemērošanas problēmas, kuru risināšanai 2014.gadā PROVIDUS izstrādās priekšlikumus labākam KNAB, Nacionālās

elektronisko un plašsaziņas līdzekļu padomes, kā arī Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas darbam.

PROVIDUS aktīvi darbojās, lai veicinātu **labākas pārvaldības ideju ātrāku iedzīvināšanu Latvijas valsts pārvaldē**. PROVIDUS pētniece īpašos Valsts kancelejas organizētos semināros izglītoja ministriju komunikāciju nodaļu vadītājus, kā arī politiku plānotājus par to, kā konsultēties ar sabiedrību vēl pirms ir pabeigta jauna dokumenta melnraksta izstrāde. Par šīm aktivitātēm Valsts kanceleja PROVIDUS pētnieci nominēja [līdzdalības balvai](#) kategorijā „Labākais līdzdalībā”. Tāpat PROVIDUS sadarbībā ar Valsts administrācijas skolu strādāja pie tā, lai valsts darbinieki zinātu par noderīgu pasaules labāko augstskolu bezmaksas kursu piedāvājuma internetā.

Turpinot 2007.-2009.gadā veikto [monitoringu](#), PROVIDUS uzsāka analīzi par 11.Saeimas likumdošanas **iniciatīvām pilsoniskās līdzdalības jomā**, kā arī **parlamentārajām debatēm** attiecībā uz mazāk aizsargātām sabiedrības grupām. Pabeidzot iegūto datu analīzi, 2014.gadā notiks diskusijas par pētījuma rezultātiem ar deputātiem un deputātu amata kandidātiem.

PROVIDUS uzsāka veidot blogu [democracyoneday.com](#), publicējot materiālus par **veiksmīgākajām pilsoniskās līdzdalības iniciatīvām gan Latvijā, gan pasaulē**, lai tās apzinātu, kā arī sniegtu izziņas un iedvesmas avotu līdzīgām iniciatīvām nākotnē. Intervijas ar citu valstu iniciatīvu organizētājiem tika publicētas portālā Politika.lv.

PROVIDUS veica [pētniecību](#) par **nevalstisko organizāciju iesaisti Latvijas nacionālo pozīciju izstrādē**, koordinēja pārskatu par noteikumiem un izaicinājumiem citās ES valstīs, kā arī sagatavoja vizualizāciju par līdzdalības iespējām ES lēmumu pieņemšanā. Diskusijas par pētījuma rezultātiem un rekomendācijām notiks pasākumos 2014.gadā.

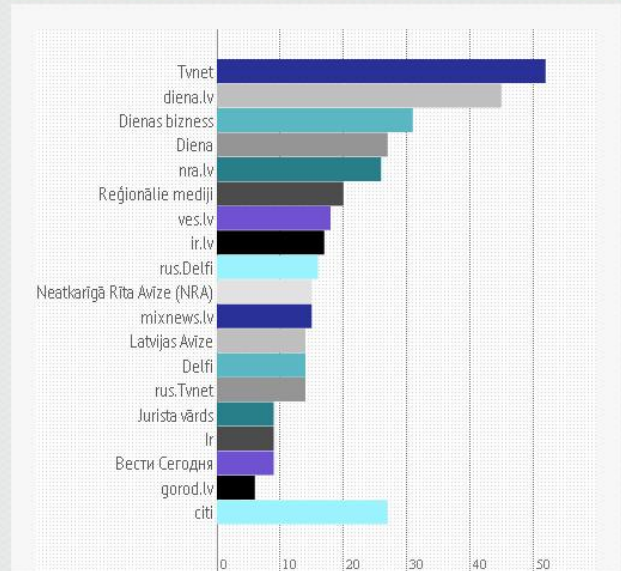
PROVIDUS [pētīja](#) Latvijas privātā sektora un pilsoniskās sabiedrības lomu attīstības sadarbībā, analizējot viņu iesaistes līmeni, ģeogrāfiskās un saturiskās prioritātes, kā arī līdzdalību **attīstības sadarbības politikas** veidošanā. Latvijas situācijas analīze un rekomendācijas tika izmantotas salīdzinošā pētījumā par deviņām ES valstīm.

PROVIDUS sekoja līdz **mediju politikas** un mediju regulācijas jautājumiem, t.sk. par iespējamu atsevišķas mediju struktūrvienības izveidi, kam nākotnē būtu piešķirta centrālā loma mediju politikas veidošanā. [Publiskā diskusijā](#) par šādas struktūrvienības izveides ieguvumiem un riskiem PROVIDUS rosināja veikt pētījumu par

Medijos

PROVIDUS eksperti pastāvīgi analizē rīcībpolitikas aktualitātes un sadarbības ar medijiem, lai izceltu dienas kārtībā sabiedrības attīstībai nozīmīgus jautājumus. 2013.gadā PROVIDUS darbi tika aprakstīti un pētnieku ekspertīze izmantota 766 publikācijās drukātajos un interneta medijos, kā arī vismaz 180 materiālos elektroniskajos medijos Latvijā, kā arī 7 materiālos starptautiskajos medijos.

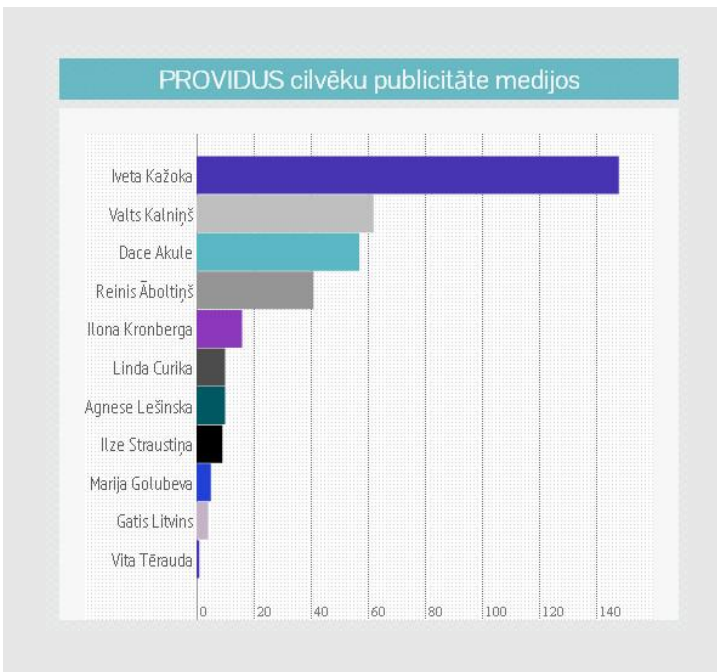
PROVIDUS publicitāte drukātajos un interneta medijos

mediju politikas praksi citās Eiropas valstīs, kā arī identificēt problēmu loku, kas veidojas, ja atsevišķa struktūrvienība netiek izveidota. Lai gan 2013.gada rudenī Saeima neatbalstīja šādas struktūrvienības izveidi Kultūras ministrijā, 2014.gada martā koalīcijas partijas to konceptuāli atbalstīja.

Lai palīdzētu attīstīt un **veicināt sabiedrisko mediju darbu**, PROVIDUS iesaistījās Sabiedriskās konsultatīvās [padomes](#) darbā, palīdzot Nacionālās elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomei definēt sabiedriskā pasūtījuma vadlīnijas, komentējot sabiedrisko mediju sabiedriskā pasūtījuma 2014.gadam projektus un nākotnē uzraudzīt šo projektu īstenošanu un kvalitāti.

PROVIDUS iesaistījās divu būtiskāko enerģētikas sektora attīstību ietekmējošo politikas iniciatīvu – **ilgtermiņa enerģētikas stratēģijas**, kā arī **subsīdētās elektroenerģijas nodokļa likuma** - apspriešanā. Politikas plānošanas dokumentā „Enerģētikas stratēģija 2030” PROVIDUS aicināja paredzēt līdzsvarotu atjaunīgās enerģijas politiku un mazināt atkarību no primāro energoresursu un elektroenerģijas importa (daļa ierosinājumu ir iekļauti valdībā apstiprinātajā dokumentā). Komentējot Subsīdētās elektroenerģijas nodokļa likuma projektu, PROVIDUS norādīja, ka tas riskē padarīt elektroenerģijas un netieši arī siltuma ražošanas uzņēmējdarbību nerentablu, atņemot motivāciju veikt turpmākus ieguldījumus enerģētikas sektorā kopumā un it īpaši uzņēmējdarbībā, kas saistīta ar atjaunīgo energoresursu iegūšanu un izmantošanu enerģijas ražošanā. Iebildumi tika ņemti vērā daļēji, likums ir stājies spēkā.

PROVIDUS uzsāka **enerģētikas politikas lēmumu pieņemšanas analīzi kopš 1995.gada**, izceļot likumdošanas grozījumu regularitāti un atbildīgo amatpersonu maiņu dinamiku, kas būtiski ietekmējusi enerģētikas nozares attīstību, veidojot sarežģītu, angažētu un neprognozējamu lēmumu pieņemšanas vidi. Pētījums tiks publicēts 2014.gadā.

PROVIDUS iestājās par **jēgpilnu sabiedrības līdzdalību būvniecības procesā** gan esošā regulējuma grozījumu, gan jaunā būvniecības likuma veidošanas procesā. Diskusijās par grozījumiem spēkā esošajā likumdošanā PROVIDUS iestājās pret noteikumiem, kas būtiski pasliktinātu sabiedrības līdzdalību būvniecības procesā un padarītu to mazāk efektīvu iepretim investoru vēlmei ļaut būvēt arī pēc tam, kad strīds par būvniecības tiesiskumu tiek risināts tiesā.

Likumprojektā tika iestrādāti PROVIDUS priekšlikumi turpmāk pašvaldībām par izsniegto būvatļauju visos gadījumos publicēt informāciju savā mājas lapā, bet būvniekam – pie objekta izlikt būvtāfeli. Arī jaunajā likumā tika iestrādāti PROVIDUS priekšlikumi par sabiedrības līdzdalību, paredzot pienākumu gan pašvaldībai, gan būvniekam informēt sabiedrību par būvniecības ieceri pirms tiek uzsākts projektēšanas un būvniecības process. PROVIDUS arī veicināja kvalitatīvas diskusijas par būvniecības likuma grozījumiem, kas sabalansētu gan būvnieku intereses pēc iespējas ātrāk uzsākt būvniecību, gan sabiedrības tiesības dzīvot kvalitatīvā vidē. Kompromisa risinājumi tika meklēti [publiskā diskusijā](#).

PROVIDUS ieteikumi, kā nošķirt **sociālos uzņēmumus** no citiem uzņēmumiem vai nevalstiskajām organizācijām, tika iestrādāti Labklājības ministrijas sagatavotajā koncepcijas melnrakstā par sociālās

uzņēmējdarbības attīstības tiesiskajiem risinājumiem. PROVIDUS arī izveidoja Latvijai unikālu mājas lapu www.socialauznamejdarbiba.lv, lai apkopotu svarīgāko informāciju par vietējām un Eiropas sociālās uzņēmējdarbības aktualitātēm, kā arī publicētu stāstus par sociālajiem uzņēmumiem, kas veiksmīgi darbojas Latvijā.

Droša valsts

Lai Latvijā ieviestu sistēmu, kas mazinātu valsts budžeta izdevumus cietumsodu izpildei, PROVIDUS piedalījās **likumpārkāpēju elektroniskās uzraudzības sistēmas modeļa ieviešanā**. PROVIDUS aicināja individuāli izvērtēt personas uzvedības riskus un ar tiem saistītos draudus sabiedriskai drošībai, un šo metodi izmantot gadījumos, kad likuma pārkāpēji sabiedrībai nav tik bīstami, lai valsts finansētu nesamērīgus drošības pasākumus ieslodzījuma vietā. Šobrīd sadarbībā ar Valsts Probācijas dienesta darba grupu tiek izstrādātas nepieciešamās tiesību normas, bet pirmos likumpārkāpējus ar šo metodi sāks uzraudzīt 2015.gadā.

Atbalsts noziegumos cietušajiem

PROVIDUS aktīvi piedalās Tieslietu ministrijas izveidotajā darba grupā, lai līdz 2016.gadam pilnveidotu Latvijas tiesību normas attiecībā uz noziedzīgos nodarījumos cietušajiem. Lai lēmumu pieņemšanas process cietušo atbalstam būtu pierādījumos balstīts, PROVIDUS veica pētījumus par vairāku [ES valstu tiesisko ietvaru un praktisko pieredzi](#), kā arī [cietušo vajadzībām](#) un valsts un nevalstisko organizāciju sniegto atbalstu. Pētījumu uzdevums bija identificēt cietušo vajadzības un cietušo atbalsta sistēmas modeļi, kas būtu ieviešams Latvijā. Rezultātā, sadarbojoties ar Tieslietu ministriju, tika:

- nodibināta profesionāļu darba grupa, kas izstrādā atbalsta sistēmu noziegumos cietušajiem,
- izveidots interneta resurss www.cietusajiem.lv, kur informācija pasniegta lietotājiem draudzīgā veidā un ietver padomus noziedzīgos nodarījumos cietušajiem, viņu tuviniekiem un draugiem, arī noziedzīgu nodarījumu lieciniekiem,
- trīs NVO apguva un pilotēja cietušo atbalsta apļu metodi,
- vairāk kā 250 tiesībsargājošo iestāžu speciālisti no 6 pilsētām tika apmācīti profesionāla atbalsta sniegšanai cietušajiem,
- semināros valsts institūciju, NVO un mediju pārstāvjiem tika izmantotas arī animācijas par [atjaunojošo justīciju](#), atbalsta nepieciešamību cietušajiem un [viktimizāciju](#).

2013.gada oktobrī par ieguldījumu noziegumos cietušo stāvokļa uzlabošanā PROVIDUS saņēma starptautisku atzinību - domnīcu tīkla *Policy Association for an Open Society* [balvu](#).

PROVIDUS veica pētījumu par [atjaunojošo justīciju Latvijā](#), analizējot **atjaunojošo justīciju** regulējošās tiesību normas un ilustrējot tās ar pastāvošo praksi. Rezultātā tika secināts, ka Latvijā par atjaunojošās justīcijas instrumentiem tiek uzskatītas tādas justīcijas metodes un programmas, kas noslēdzas ar kaitējuma atlīdzināšanu cietušajam, tiesiskuma atjaunošanu, iekļaujošu reakciju uz personu tiesību aizskārums, atsevišķu cilvēku un sabiedrības interešu respektēšanu, cietušā un likuma pārkāpēja reintegrāciju sabiedrībā, kā arī tiesisko attiecību taisnīgu noregulējumu.

Lai atrastu Latvijai noderīgus risinājumus, ieviešot **preventīvo piespiedu līdzekļu sistēmu**, PROVIDUS veica pētījumu par [Sabiedriskās drošības piespiedu līdzekļu reglamentējumu ES](#), analizējot iespējamās un efektīvākās reakcijas metodes uz cilvēku antisociālu uzvedību. Pētnieki secināja, ka Eiropā preventīvie līdzekļi tiek piemēroti, lai norobežotu cietušo vai iespējamo cietušo no kādas personas antisociālas uzvedības sekām, nevis lai vērstos pret personu ar antisociālu uzvedību. Tāpat secināts, ka preventīva rakstura līdzekļi un metodes jāattīsta darbā ar bērniem un viņu vecākiem.

Lai uzlabotu noziedzīgos nodarījumos cietušo personu efektīvāku piekļuvi justīcijas sistēmai, PROVIDUS iesaistījās [starptautiskā pētījumā](#) par **cietušo tiesību aizsardzības mehānismiem** un kritērijiem četrās ES dalībvalstīs. Pētījumā par cietušo tiesībām uz valsts apmaksātu juridisko palīdzību Latvijā PROVIDUS analizēja juridiskās palīdzības tiesisko regulējumu un pieejamības atbilstību ES un starptautiskajiem standartiem. Pēc pētījuma publikācijas tā rezultāti tiks izplatīti pasākumos 2014.gadā.

Iekļaujoša sabiedrība

PROVIDUS iesaistījās Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un **integrācijas politikas īstenošanas uzraudzībā**, rosinot analizēt jomā ieguldīto līdzekļu efektivitāti un avotus, nepaļaujoties tikai uz (aizejošo) ārvalstu donoru vai starptautisko finansējumu.

PROVIDUS piedalījās **reemigrācijas atbalstam** plānoto aktivitāšu izvērtēšanā, rosinot vienuviet nodrošināt informācijas pieejamību par būtiskākajiem valsts un pašvaldību pakalpojumiem un pieejamo atbalstu (Reemigrācijas atbalsta pasākumu plāns apstiprināts valdībā). Tāpat PROVIDUS iestājās par ārzemēs dzīvojošu Latvijas pilsoņu iespējām sniegt savu ieguldījumu Latvijas attīstībā caur līdzdalību tiešsaistes sabiedriskās apspriedēs, referendumos un vēlēšanās.

Atbalsts citu valstu pilsoņiem

Lai nodrošinātu informāciju par trešo (ne Eiropas Savienības) valstu pilsoņu tiesībām un iespējām Latvijā, PROVIDUS izveidoja resursu www.dzivotlatvija.lv par 15 nozīmīgākajām iebraucēju vajadzībām, cilvēciskojot likumdošanas detaļas un strukturējot informāciju atbilstoši iemeslam, kāpēc cilvēks dzīvo Latvijā (ģimenes apvienošanās, nodarbinātība, studijas, uzņēmējdarbība). Resurss tika izmantots arī apmācībās imigrantu integrācijas jomā strādājošajām nevalstiskajām organizācijām, sniedzot informāciju par ES un Latvijas likumdošanu un rīcībpolitiku migrācijas un imigrantu integrācijas jomā, skaidrojot atbildīgo institūciju un NVO lomu nodrošināt iebraucēju tiesības un pakalpojumus.

PROVIDUS iesaistījās starptautiskā pētījumā par **vēstures mācīšanu skolās**, lai izvērtētu, vai politiskais un sabiedriskais diskurss par vēstures mācīšanas mērķiem veicina tolerantu attieksmju veidošanos pret citām etniskajām grupām (minoritātēm, imigrantiem). Pētījums rosināja ieviest vairākus praktiskus uzlabojumus, piemēram, paplašināt skolu sadarbību, kā arī vēstures muzeju, grāmatu izdevēju, filmu un kultūras centru, kā arī nevalstisko organizāciju iesaisti vēstures izziņāšanas iniciatīvās skolās, stiprinot arī kritisko domāšanu par vēstures interpretācijām un avotiem.

Konsultācijas

PROVIDUS pētnieks piedalās **korupcijas pētniecības korespondentu tīklā**, kuru izveidojusi Eiropas Komisija un organizē *PwC*, un kas prasa regulāri sniegt informāciju par korupcijas situāciju un pretkorupcijas politiku Latvijā. Šis bija viens no avotiem, ko Eiropas Komisija izmantoja, sagatavojot [pirmo pretkorupcijas ziņojumu](#) par visām ES dalībvalstīm (publicēts 2014.gada februārī).

Apmācības

Mācību seminārā Latvijas atkarības psihologu asociācijai un tās dalīborganizācijām PROVIDUS sniedza padomus, kā veidot interešu aizstāvības stratēģiju un plānu, identificēt mērķus, uzdevumus, mērķauditorijas, kā arī īstenojamās darbības un komunikāciju. Apmācībās tika izmantota analīze par līdzdalības piemēru izdošanās vai neizdošanās faktoriem, kā arī doti padomi par internetā pieejamo līdzdalības rīku un sociālo mediju radītajām iespējām efektīvākam NVO darbam.

PROVIDUS izveidoja [mācību kursus](#) valsts pārvaldes darbiniekiem par starpkultūru komunikāciju un dažādības vadību, kursu izmēģinājumā Valsts administrācijas skolā apmācot aptuveni 30 darbiniekus. Kursos tika izmantota rakstu sērija par starpkultūru komunikācijas īpatnībām ar dažādu sabiedrību pārstāvjiem (piemēram, Ķīnas, Albānijas, Moldovas), kā arī atziņas no diskusijas ar publiskā sektora personālvadības nodaļu vadītājiem par labajiem piemēriem, ko publiskā pārvalde var pārņemt no biznesa vides.

Sabiedrības par atklātību DELNA uzdevumā PROVIDUS pētniece izveidoja [Korupcijas upura rokasgrāmatu](#) cilvēkiem, kas vēlas cīnīties ar korupciju.

Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (OECD) uzdevumā PROVIDUS pētnieks analizēja **Palestīnas pārvaldes pieņemto Civildienesta uzvedības un ētikas kodeksu**, salīdzinot ar OECD un citu Tuvo austrumu un Ziemeļāfrikas (MENA) reģiona valstu piemēriem un izvērtējot kodeksa īstenošanas iespējas. Tāpat PROVIDUS pētnieks piedalījās mācību semināros Palestīnas pārvaldes amatpersonām, lai palīdzētu viņiem sagatavoties apmācīt kolēģus Palestīnas pārvaldes civildienestā. Pētījuma publikācija plānota 2014.gadā.

Eiropas Padomes uzdevumā PROVIDUS pētnieks piedalījās **Baltkrievijas civildienesta ētikas regulējuma un Gruzijas likumprojekta trauksmes cēlēju aizsardzībai izvērtējumā**, kā arī **Armēnijas amatpersonu deklarāciju apstrādes un pārbaudes rokasgrāmatas izstrādē**.

Eiropas Padomes uzdevumā PROVIDUS pētnieks sniedza **lekcijas par pretkorupcijas pamatjēdzieniem** (ētikas principu nozīmi valsts pārvaldē, ētikas kodeksu izmantošanas un ētikas dilemmu risināšanas iespējām) topošajiem valsts pārvaldes profesionāļiem, kā arī pieredzējušām valsts amatpersonām Eiropas Mācību institūtā/ Maskavas Valsts starptautisko attiecību institūtā.

ASV nevalstiskās organizācijas *Freedom House* uzdevumā PROVIDUS pirmo reizi piedalījās ikgadējā ziņojuma [Nations in Transit](#) nodaļas par Latviju sagatavošanā, analizējot **pilsonisko sabiedrību, tiesu varu un korupciju**.

Autoritatīvā un visaptverošā pētījuma par reformām Eiropas un Eirāzijas bijušajās komunistiskajās valstīs publikācija gaidāma 2014.gadā.

Bertelsmana fonda (*Bertelsmann Stiftung*) uzdevumā PROVIDUS pētnieki analizēja Latvijas valsts pārvaldes darbu un kapacitāti starptautiskā pētījumā par [ilgtspējīgas pārvaldes rādītājiem](#) OECD un ES dalībvalstīs. Analīze par ilgtspējīgas politikas veidošanas procesiem, institucionālajām struktūrām, pārvaldības kapacitāti un politikas veidotāju sniegtajiem galvenajās politikas jomās tiks publicēts 2014.gadā.

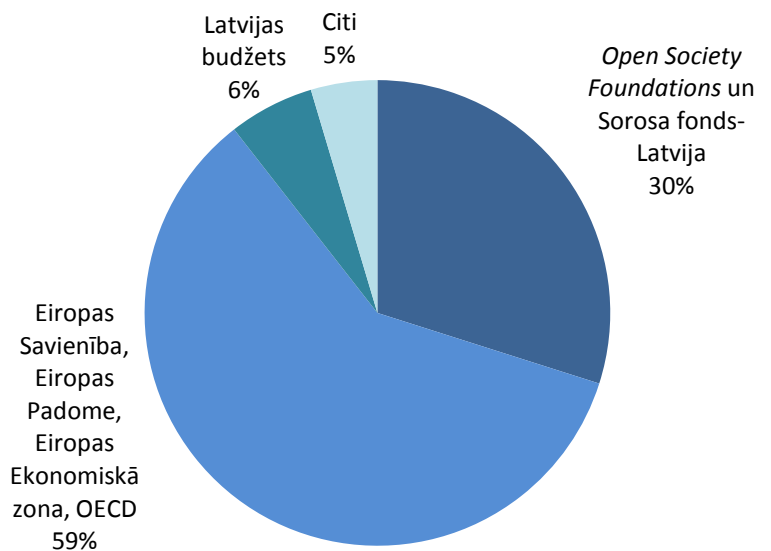
ANO Augstā komisāra bēgļu jautājumos (UNHCR) uzdevumā PROVIDUS pētniece veica pētījumu par **situāciju ar bezvalstniecību Latvijā**, analizējot datus un bezvalstnieku tiesisko situāciju, kā arī izstrādājot rekomendācijas problēmu novēršanai. Pētījuma publikācija sagaidāma 2014.gadā.

Eiropas Komisijas uzdevumā PROVIDUS pētniece turpināja piedalīties visu ES valstu **imigrantu integrācijas ekspertu tīklā**, [interneta resursā](#) nodrošinot regulāru informāciju par nozīmīgākajām rīcībpolitikas un tās ieviešanas aktualitātēm Latvijā.

Finansējums

PROVIDUS budžets 2013.gadā bija 541 379 LVL jeb 770 313 Euro, no tiem 88% bija noteiktām aktivitātēm piesaistītais finansējums (granti), bet 12% - ieņēmumi no sniegtajiem pakalpojumiem. Būtiskākais atbalsts PROVIDUS darbības nodrošināšanai 2013.gadā nāca no Eiropas Savienības un citām Eiropas starptautiskajām organizācijām, kā arī Atvērtās sabiedrības fondiem un Sorosa fonda-Latvija.

PROVIDUS ienākumu avoti 2013.gadā

Komanda

2013.gada beigās PROVIDUS [strādāja](#) 13 pastāvīgie darbinieki, kā arī 4 asociētie pētnieki. Gada vidū PROVIDUS direktores amatā Vitu Tēraudu [nomainīja Dace Akule](#). PROVIDUS komandu atbalstīja arī 7 brīvprātīgie - Christian Beck, Laura Krekšina, Evija Čuplaka, Zane Leitāne, Ieva Kudure, Elizabete Vizgunova, Kristīne Gailīte un Vineta Sīle.

PROVIDUS darbu vērtē un iedvesmo 20 [biedri](#), kā arī [Padome](#) četru cilvēku sastāvā. Padomes priekšsēdētājs ir SIA "Tilde" līdzīpašnieks Andrejs Vasiljevs.

Pielikums

Būtiskākie rīcībpolitikas jautājumi, par kuriem 2013.gadā PROVIDUS pētnieki iesaistījās interešu aizstāvībā, piedaloties darba grupās, gatavojot atzinumus un sniedzot komentārus medijiem.

PROVIDUS 2013.gada darbības pārskats

Valts Kalniņš	<ul style="list-style-type: none"> • KNAB darbības stratēģija, biroja statuss • Valsts līdzdalības kapitālsabiedrībās izvērtēšana • Lobēšanas atklātības likums • Privātā sektora korupcijas apkarošana • Korupcijas novēršanas un apkarošanas programmas 2009. – 2013. gadam izpilde un pasākumu plāna projekts 2014.-2020.gadam • Grozījumi likumā "Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā" • Valsts amatpersonu statusa attiecināšanu uz maksātnespējas administratoriem
Iveta Kažoka	<ul style="list-style-type: none"> • Ne-partiju iespējas piedalīties vēlēšanās • Pašvaldību referendumu • Politisko partiju darbības regulējums • MK darba uzlabošana sabiedrības līdzdalības kontekstā • Labas pārvaldības principu ievērošana ES darbā
Agnese Lešinska	<ul style="list-style-type: none"> • Sociālā uzņēmējdarbība Latvijā • Būvniecības likums, ēku un vispārējie būvnoteikumi • Grozījumi Teritorijas attīstības plānošanas likumā • Aizsargjoslu likums
Gatis Litvins	<ul style="list-style-type: none"> • Administratīvā procesa likums • Satversmes vērtības un preambula • Tiesu sistēmas, t.sk. administratīvā procesa uzlabošana
Ilze Straustiņa	<ul style="list-style-type: none"> • Jaunā sabiedriskā medija koncepcija • LTV valdes atlases process • Latvijas sabiedrisko elektronisko mediju koncepcija • NEPLP vadlīnijas EPL veidojot ziņu un informatīvi dokumentālos raidījumus, īpaši priekšvēlēšanu laikā • LTV sabiedriskā pasūtījuma projekts 2014.gadam • Kultūras ministrijas mediju struktūrvienības izveide
Reinis Āboltiņš	<ul style="list-style-type: none"> • Atjaunojamo energoresursu atbalsta politika un likumdošana Latvijā • Investīcijas enerģētikas sektorā • Elektroenerģijas tirgus atvēršana un cenu riski • Pārvades sistēmas operatora loma • Atbalsta mehānismi un atbalsta sistēmas izveide elektroenerģijas ražošanai • Latvijas Enerģētikas stratēģija līdz 2030.gadam • Elektroenerģijas obligātā iepirkuma komponentes samazināšana • Gāzes tirgus liberalizācija Latvijā
Ilona Kronberga	<ul style="list-style-type: none"> • Kriminālsodu izpildes politika • Dzimumnoziedzumu un seksuālās vardarbības mazināšana • Ieslodzījuma vietu infrastruktūras un cietumu sistēmas stratēģiskā attīstība • Latvijas Sodū izpildes kodeksa normu pilnveidošanas • Elektroniskās uzraudzības ieviešana • Okupācijas fakta noliegšanas kriminalizēšana • Cietušo direktīvas ieviešana • Administratīvais arests • Preventīvie piespiedu līdzekļi
Dace Akule	<ul style="list-style-type: none"> • Reemigrācijas atbalsta pasākumu plāns 2013.-2016.gadam • Informatīvais ziņojums par Ārlietu ministrijas sadarbību ar Latvijas diasporu 2013.-2015.gadā • Uzturēšanās atļaujas par nekustamā īpašuma iegādi • Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas pamatnostādņu 2012.-2018.gadam īstenošanas uzraudzība (dalība uzraudzības padomē) • Latvijas prezidentūras ES ministru padomē prioritātes, • Ārlietu ministra ikgadējais ziņojums par paveikto un iecerēto darbību valsts ārpolitikā un Eiropas Savienības jautājumos • ES programmas "Eiropa pilsoņiem" ieviešana un nākotnes uzstādījumi

PROVIDUS gada pārskats ir izdots ar Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta un Latvijas valsts finansiālu atbalstu. Par materiāla saturu atbild biedrība „Sabiedriskās politikas centrs PROVIDUS”. Materiāls sagatavots projekta „PROVIDUS – valsts partneris politikas plānošanas un veidošanas procesā” ietvaros. Projektu finansiāli atbalsta Islande, Lihtenšteina un Norvēģija NVO darbības atbalsta programmas ietvaros. NVO darbības atbalsta programma tiek finansēta ar Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta un Latvijas valsts finansiālu atbalstu. www.sif.lv www.eeagrants.org www.eeagrants.lv